

Nieuwe Statenzijl aan de Dollard

In het meest noordoostelijke deel van Nederland, op de grens met Duitsland, bevindt zich de Dollard, een bijzondere inham.

Op de foto, genomen op 15 oktober 1997, is rechts de zuidkant van de Dollard te zien. Langs de zeedijk liggen de uitgestrekte kwelders die beheerd worden door de Stichting Het Groninger Landschap. Langs de dijk liggen de hoge groen begraasde kwelders; meer naar buiten zien we de bruingekleurde velden met uitgebloeide asters, een kenmerkende vegetatie van de Dollard. Langs de buitenkant van deze astervelden loopt het sterk meanderende Schanskerdiep of Buiten Aa, de voortzetting van de Westwoldsche Aa. Deze rivier, op de voorgrond, is gescheiden van het buitenwater door de witte schut- en spuisluisen bij Nieuwe Statenzijl.

Rechtsonder op de foto zien we ook een kweldergebied. Hier vinden we een scherpe scheiding: geheel rechtsonder zien we een groen driehoekje doorsneden met greppels. Dat is het Duitse deel van de Dollardkwelders, die worden begraasd, in tegenstelling tot het meer bruin getinte Nederlandse deel van de kwelder. De grenslijn is duidelijk te zien. Aan de buitenkant van het Schanskerdiep staat de Kiekkaaste op het hoekje, een vogelhut van Het Groninger Landschap.

De Dollard, geheel rechts op de foto, is gefotografeerd tijdens laagwater. Daardoor zijn de typische geuten- en prielenstelsels duidelijk zichtbaar. Het kronkelige verloop van deze prielen wijst op de aanwezigheid van veel slib. Juist hier in de Dollard wordt veel slib afgezet, omdat het een rustige en beschermde plaats is.

De Dollard is een van de weinige inhammen die zich langs de Nederlandse en Duitse waddenkust bevindt. Vroeger waren er de Zuiderzee, de Middellzee en de Lauwerszee in Nederland, en de Bucht van Campen, Bucht von Sielmonken, de Hilgenrieder Bucht, de Harlebucht en de Maade-inbraak in Duitsland. Alleen de Dollard, de Leybucht en de Jadebusen zijn nog over. Deze brakwatergetijdenlandschappen zijn geografisch en ecologisch zeer interessante gebieden en vormen een deel van het waddengebied.

De waarde van inhammen als de Dollard is eigenlijk pas goed bekend geworden in het begin van de jaren zeventig, toen er plannen bestonden om door de Dollardkwelders een kanaal aan te leggen ten behoeve van de waterafvoer uit Oost-Groningen en Oost-Drenthe. Uit studies van de Rijksuniversiteit Groningen bleek dat juist deze inhammen zeer waardevolle gebieden waren voor vogels. Met name de kluut, de zwarte ruiter en ganzen kwamen hier in groten getale voor.

Jarenlange acties van de Werkgroep Dollard hebben ervoor gezorgd dat de beslissing om het kanaal aan te leggen uiteindelijk is omgebogen tot de bouw van een nieuw gemaal. Vele miljoenen waren toen al aan het kanalenplan uitgegeven door de verbreding en verdieping van de Westwoldsche Aa en de aanleg van een nooit gebruikte, en inmiddels weer gesloopte, sluis op de Punt van Reide, een schiereilandje aan de noordwestkant van de Dollard.

De foto is genomen in westelijke richting. Op de voorgrond ligt het gehucht Nieuwe Statenzijl, met zijn huisjes, de sluismeesterswoning, een vrij groot onderhoudsgebouw van het waterschap Dollardzijlvest en het sluisencomplex uit 1990. Aan de buitenkant van de sluis ligt een aanlegsteiger van de Dollardrobber, de botenclub. Aan weerskanten van de zeedijk bevinden zich fiets- en wandelpaden die vrij toegankelijk zijn. Vanaf de sluis is een fietspad aangelegd richting Duitsland.

Achter Nieuwe Statenzijl strekken zich de typische Dollardpolders uit. Direct achter Nieuwe Statenzijl ligt de Reiderwolderpolder, die verderop, bij de knik in de zeedijk, overgaat in de Carel Coenraadpolder, de laatste polder in dit gebied die is ingedijkt, in 1924. De Reiderwolderpolder wordt van de zeedijk gescheiden door het brede Boezemkanaal, dat eind jaren tachtig is gegraven.

Jan Abrahamse

